

ΜΑΝΟΛΗΣ ΚΟΡΡΕΣ

ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ ΙΩΝΙΚΟΥ ΝΑΟΥ ΣΕ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΜΠ, 29 Νοεμβρίου 2018

Ο αρχαϊκός ναός στο Σαγκρί της Νάξου, είναι σχεδόν τετράγωνος με ευρύ πρόναο προς Νότον. Ο πρόναος έχει πέντε κίονες εν παραστάσιν. Στο βάθος, έναντι του δευτέρου και του πέμπτου μετακιονίου, δέσποζαν δύο μεγάλες θύρες με μονολιθικούς παραστάτες. Στο εσωτερικό, σε ίση απόσταση από τον θυραίο και τον οπίσθιο τοίχο, έστεκαν πέντε κίονες, αντίστοιχοι προς εκείνους της πρόσοψης.

Η λίθο προς λίθο έρευνα των καταλοίπων απεκάλυψε δύο φάσεις, κατά τις οποίες το κτήριο είχε λειτουργήσει ως χριστιανική εκκλησία, χωρίς να υποστεί ουσιώδεις οικοδομικές μετατροπές. Αρχικά (5^{ος} αι.) απλώς τοιχίσθηκαν τα μετακίονια της πρόσοψης πλην του πέμπτου, που κλείσθηκε με θύρα, τα θυρόφυλλα των αρχαίων θυρών αφαιρέθηκαν και κατ' αυτόν τον τρόπο, χάρις στο μεγάλο εύρος αυτών των θυρών, ο σηκός και ο πρόναος ενώθηκαν αρκετά ικανοποιητικά. Μερικές δεκαετίες αργότερα το μεταξύ των δύο θυρών τμήμα του τοίχου κατεδαφίσθηκε, αντικατασταθέν από αξονικό πεσό. Με αυτόν, οι ελεύθεροι πλέον σταθμοί των θυρωμάτων απάρτισαν «πολύθυρο» ή μάλλον πεσοστοιχία, αντίστοιχη προς την εσωτερική κιονοστοιχία. Τον 6^ο αιώνα ριζικές οικοδομικές επεμβάσεις μετέτρεψαν το τροποποιημένο αρχαίο κτίσμα σε τρίκλιτη βασιλική, μακρότερη, αλλά στενότερη αυτού. Τούτο συνδυάσθηκε επίσης με στροφή 90^ο του άξονος, ώστε αυτός να έχει κατεύθυνση από Δ προς Α. Τότε επίσης στα νότια της βασιλικής υπήρχε ένα αίθριο με μικρό περιστύλιο. Μετά την καταστροφή της βασιλικής το μέρος εγκαταλείφθηκε.

Από τον 11ο αιώνα κ.ε. πάμπολλοι αρχαίοι λίθοι και χριστιανικά μάρμαρα χρησιμοποιήθηκαν σε μεσοβυζαντινές εκκλησίες της ευρύτερης περιοχής, ή σε ιδιωτικά και δημόσια έργα των νεωτέρων χρόνων. Η πρόσφατη αναστήλωση του αρχαίου ναού συνδυάσθηκε με μια κατά το δυνατόν διατήρηση και ανάδειξη των ιχνών της χριστιανικής φάσεως και με την συγκέντρωση και κατάλληλη έκθεση των χριστιανικών μαρμάρων στο μικρό τοπικό μουσείο.